Индикатори стања у сектору мљекарства Републике Српске

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА СТОЧАРСТВО
Младен Стојановић

Бања Лука, 04.03.2020 год.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!!!
СРЕТНО!

- Није легенда, нити мит, податак који су открили истраживачи из британске краљевске болнице у Глостеру, а то је, да нације које конзумирају пуно млијека и млијечних производа имају тенденцију да међу становништвом имају више нобеловаца него остали. У сваком случају – Скандинавци доминирају. Очигледно нека веза постоји!!
- **Од нобеловца смо за сада далеко, али пити више млијека значи нешто за здравље, али не заборавимо да тиме помажемо труд и рад домаћег сточара!!!!!!!!!!!**

Значај сектора мљекарства

Република Српска сектор мљекарства

- Око **4 500** регистрованих произвођача млијека у РС чине **22,5%** активно регистрованих пољопривредних газдинстава(21 000);
- Сектор мљекарства у РС запошљава- процјена **20 000 или 22%** од укупног броја запослених у пољопривреди. Према РЗС РС 88.000 радника је запослено у пољопривреди;
- Кроз производњу млијека најбоље се искориштавају природни ресурси (ливаде, пашњаци);

- **Извор**:РЗС РС и МПШВ РС

ЕУ сектор мљекарства

- **1,8** милиона фарми говеда у ЕУ чине **17,8 %** свих пољопривредних газдинстава;
- Запошљава **2,5** милиона радника што је **26%** од укупно запослених у пољопривреди ЕУ**;**
- **55** милиона ха обрадивог земљишта користи овај сектор или **31%** укупних површина у ЕУ;
- Вриједности аутпута је **30%** вриједности укупног ЕУ пољопривредног аутпута.
- **Извор**: Студија о ЕУ говедарству универзитета у Вагенингену

Бројно стање музних крава, производње и откуп млијека у Републици Српској

РБ	Врста	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Краве, број грла	108.719	108.421	106.324	100.475	96.180	95.450
2	Кравље млијеко (l)	309.609.920	316.687.810	314.098.006	304.772.095	304.251.000	293.222.400
3.	Производња / Крави (l)	2.847	2.920	2954	3.033	3.058	3.072
4.	Кравље млијеко, откупљене количине (l)	107.921.953	103.158.274	103.530.474	111.450.754	117.578.148	120.560.629
	Тржишност у %	35	33	33	37	39	41

Извор: Републички завод за статистику РС и Агенција за аграрна плаћања

Откуп млијека у Републици Српској за период 2014-2019. година

РБ	Година	2015	2016	2017	2018	2019
1	Кравље млијеко (l)	103.158.270	103.530.470	111.450.750	117.578.000	120.596.403
2	Број крава у мужи	27.692	28.153	26.456	26.249	25.290
3	Количина л/крави	3.725	3.677	4.178	4.479	4.767
4	Количина по испоручиоцу	19.015	22.674	25.525	26.752	29.178

Извор: Републички завод за статистику РС и Агенција за аграрна плаћања

Број испоручиоца сировог млијека у РС

2017	2018	2019
4,486	4,395	4,133

Квалитет сировог млијека

Година	2016	2017	2018	2019
Млијеко стандардног квалитета - количина	91.296.730,00	100.306.817,19	104.250.428,50	**107.298.959**
Млијеко није стандардног квалитета - количина	12.246.398,00	10.698.711,31	13.355.406,50	**13.261.670**
Млијеко стандардног квалитета - %	88%	90%	88%	**89,%**

RB	Општина	Количина откупљеног млијека	%
1.	Бијељина	23.878.417,00	20%
2.	Градишка	11.492.651,00	10%
3	Приједор	9.863.810,00	8%
4	Прњавор	9.089.163,00	8%
5	Козарска Дубица	5.261.996,00	4%
6	Дервента	4.854.186,00	4%
7	Нови Град	4.633.272,00	4%
8	Невесиње	4.544.115,50	4%
9	Гацко	3.366.972,00	3%
10	Угљевик	2.815.635,00	2%
11	Модрича	2.747.312,00	2%
12	Шамац	2.714.031,00	2%
13	Соколац	2.502.287,00	2%
14	Добој	2.402.311,00	2%
15	Лакташи	2.387.676,00	2%
16	Шипово	1.974.659,00	2%
17	Зворник	1.598.920,00	1%
18	Мркоњић Град	1.414.722,00	1%
19	Теслић	1.396.023,00	1%
20	Крупа на Уни	1.337.373,00	1%
21	Братунац	1.277.576,00	1%
22	Бања Лука	1.191.478,00	1%
23	Вукосавље	1.189.141,00	1%
24	Лопаре	1.174.256,00	1%
25	Пелагићево	1.086.713,00	1%
26	Челинац	1.021.640,00	1%

Највећи произвођачи млијека у РС

Презиме и име	Број музних грла крава	Тренутно година власник или фармер	Sum of Количина откупљеног млијека (литара)		
Д.О.О "АРИФАГИЋ ИНВЕСТМЕНТ"	315	58	186.622,00	19,75	2.239.464,00
ПУП "ФАРМА ШКУНДРИЋ"	228	54	131.845,00	19,28	1.582.140,00
ПД"СЕМБЕРИЈА"АД	152	37	104.025,00	22,81	1.248.300,00
ЦИМИРОТИЋ САМИР	197	50	98.326,00	16,64	1.179.912,00
ШИПОВАЦ Д.О.О	149	48	98.105,00	21,95	1.177.260,00
ДОО ШАМАЦ ММБ ИНЕХЦООП	133	69	94.587,00	23,71	1.135.044,00
"ФАРМА АРСЕНИЋ" ДОО	138	46	84.330,00	20,37	1.011.960,00
ФАРМА"БРАЋА ПАРАТУШИЋ"	103	39	68.353,00	22,12	820.236,00
ПАНТЕЛИЋ СИМО	136	57	63.697,00	15,61	764.364,00
СИМИЋ ВИЋО	76	52	59.655,00	26,16	715.860,00
ХОТИЋ ЗИНЕТА	85	65	58.252,00	22,84	699.024,00
ДОО МК-ЦОМПАНУ	106	69	54.874,00	17,26	658.488,00
УСОРАЦ ВЛАСТИМИР	119	32	48.344,00	13,54	580.128,00
ГАЈИЋ ЉУБОМИР	90	52	48.054,00	17,80	576.648,00
ЗЗ "ЛИВАЧ"	94	44	47.924,00	16,99	575.088,00
БАБИЋ БОРО	65	54	45.795,00	23,48	549.540,00
ЈОКИЋ ДРАГАН	65	73	42.011,00	21,54	504.132,00
ДУБАЈИЋ РАНКО	64	64	40.834,00	21,27	490.008,00
ТОШИЋ РАДОМИР	92	53	37.734,00	13,67	452.808,00
ЈАЊИЋ ДРАГАН	52	42	35.911,00	23,02	430.932,00
ЋУДИЋ РАДЕ	80	67	34.012,00	14,17	408.144,00
ФАРМА"БАЛТИЋ"	69	41	33.407,00	16,14	400.884,00
ЉУБОЈЕВИЋ ДРАГИША	47	48	31.473,00	22,32	377.676,00
КОМПАНИ ДОО ЈОСИПОВИЋ	52	57	30.381,00	19,48	364.572,00
ХА-СМС Д.О.О	56	53	30.376,00	18,08	364.512,00
МИТРОВИЋ АЛЕКСА	54	34	29.748,00	18,36	356.976,00
ТОМИЋ БОЖИДАР	47	58	28.403,00	20,14	340.836,00
ДОО СИМЕНТАЛ ЦЕНТАР	54	37	28.177,00	17,29	338.124,00

Највећи произвођачи млијека у РС

Презиме и име или назив	Производња
"АРИФАГИЋ ИНВЕСТМЕНТ" Д.О.О.	1.725.012
ФАРМА ШКУНДРИЋ, ВЛ. ШКУНДРИЋ МИЛАН	1.552.144
ПД "СЕМБЕРИЈА"	1.324.344
"ММБ-ИНЕКСКОП" Д.О.О	1.062.616
ШИПОВАЦ Д.О.О	1.044.884
ФАРМА БРАЋА ПАРАТУШИЋ	1.020.804
ЦИМИРОТИЋ СМАИЛ САМИР	987.572
ФАРМА АРСЕНИЋ Д.О.О.	794.668
УСОРАЦ ВЛАДИМИР ВЛАСТИМИР	757.596
ХОТИЋ ЗИНЕТА	726.496
ПАНТЕЛИЋ ЂОРЂИЈА СИМО	632.736
СИМИЋ ВИЋО	617.024
БАБИЋ БОРО	549.796
ТОШИЋ (БОШКО) РАДОМИР	525.660
ЈОКИЋ МИЛАН ДРАГАН	525.176
ГАЈИЋ ЉУБОМИР	521.492
ДУБАЈИЋ РАНКО	521.232
ФАРМА БАЛТИЋ, ВЛ. БАЛТИЋ ДРАГАН	500.560
ЗЗ "ЛИВАЧ"	473.804
ЂУДИЋ (СТЈЕПАН) РАДЕ	450.856
ХАЏИЋ МИРЗЕТ	401.700
ЉУБОЈЕВИЋ КОСТАДИН ДРАГИША	372.792
ЈОСИПОВИЋ КОМПАНИ Д.О.О	350.292

Структура стада

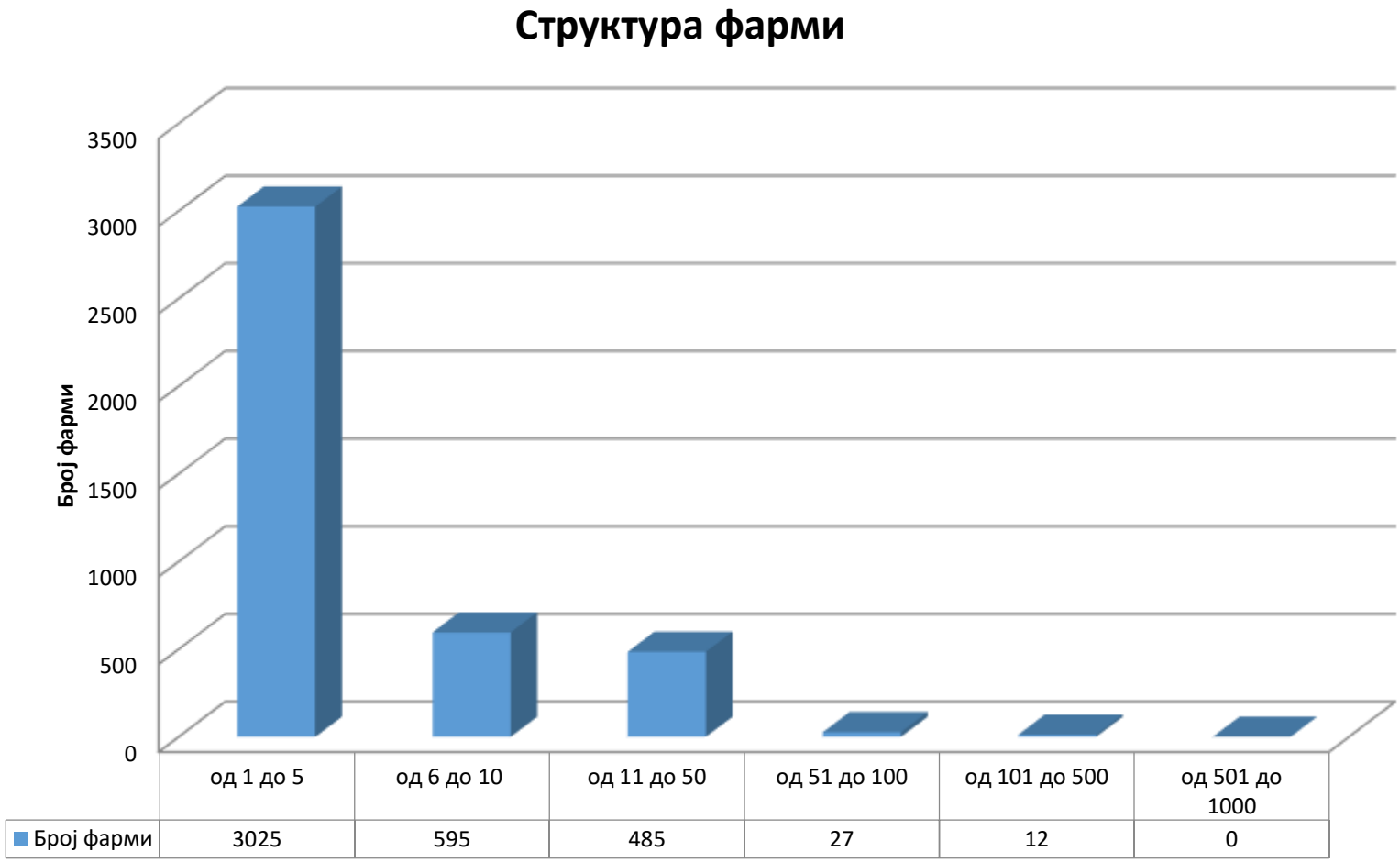

Извор: Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде Р.Српске

Структура стада

	2017 ГОДИНА (мјесец јули)				2019 ГОДИНА (ПРОСЈЕК ЗАДЊИ КВАРТАЛ У ГОДИНИ, откуп)			
Број грла у газдинству	Просјечан Број газдинстава	Просјечна количина млијека	% Број газдинстава	% Количина млијека	Просјечан Број газдинстава	Просјечна количина млијека	% Број газдинстава	% Количина млијека
< 5	**3.290**	**2.702.457**	**73,1%**	**27,5%**	**2.751**	**2.226.667**	**69,2%**	**23,3%**
6 - 10	**688**	**1.761.049**	**15,3%**	**17,9%**	**668**	**1.679.273**	**16,8%**	**17,6%**
11 - 50	**483**	**3.583.892**	**10,7%**	**36,5%**	**510**	**3.705.634**	**12,8%**	**38,8%**
51 - 100	**29**	**937.782**	**0,6%**	**9,6%**	**33**	**959.147**	**0,8%**	**10,0%**
101 - 500	**9**	**830.764**	**0,2%**	**8,5%**	**12**	**977.838**	**0,3%**	**10,2%**

Анализа откупних цијена млијека о подстицаја

Država/Entitet	Otkupna cijena (valuta)	Prosječna otkupna cijena	Prosječna otkupna cijena KM/l	Stopa PDV	Premija (valuta/l)	Premija KM/l
RS	**0.40-0.62 KM/l**	**0,55 KM/l**	**0,55**	**17%**	**0.25KM/l**	**0,25**
FBIH	0.45-0.72 KM/l	0,57 KM/l	0,57	17%	0.28 KM/l	0,28
Srbija	30-39 RSD/l	36 RSD/l	0,59	10%	7 din/l	0,11
Crna Gora	0.30 €/l	0.30 €/l	0,59	7%	0.10 €/l	0,19
Makedonija	18.5 den/ l	18.5 DEN/l	0,58	5%	3.5 den/l	0,11

Прерада млијека у РС

Назив субјекта	Количина преданог млијека	%
МЛИЈЕКОПРОДУКТ	64.385.014,00	54,7%
ИНМЕР	13.159.908,00	11,2%
ПАЂЕНИ д.о.о.	12.278.593,50	10,4%
Остали	7.494.748,00	6,4%
МЛИЈЕЧНА ИНДУСТРИЈА	7.077.528,00	6,0%
ДУЛЕ д.о.о.	4.603.989,00	3,9%
МЕГЛЕ	2.197.335,00	1,9%
СЕМБЕРИЈА пд	1.814.880,00	1,5%
МИЛКОС а.д.	1.262.559,00	1,1%
ПЕРФЕТТО ПЛУС д.о.о.	1.251.894,00	1,1%
ДАНГЛО д.о.о.	706.262,00	0,6%
ЕКО СИР ПУЂА	520.048,00	0,4%
НОЋКО КОМЕРЦ	401.035,00	0,3%
ОС "КОВАЧИЋ" С.П. ШИП	296.034,00	0,3%
СИРАНА МИЛАНКОВИЋ	125.981,00	0,1%
МОНС-ПРОДУКТ д.о.о.	124.943,00	0,1%
МИЛЦХ ПРОДУЦТ СМАЈИЋ	2.842,00	0,00%
Укупно	117.703.593,50	100%

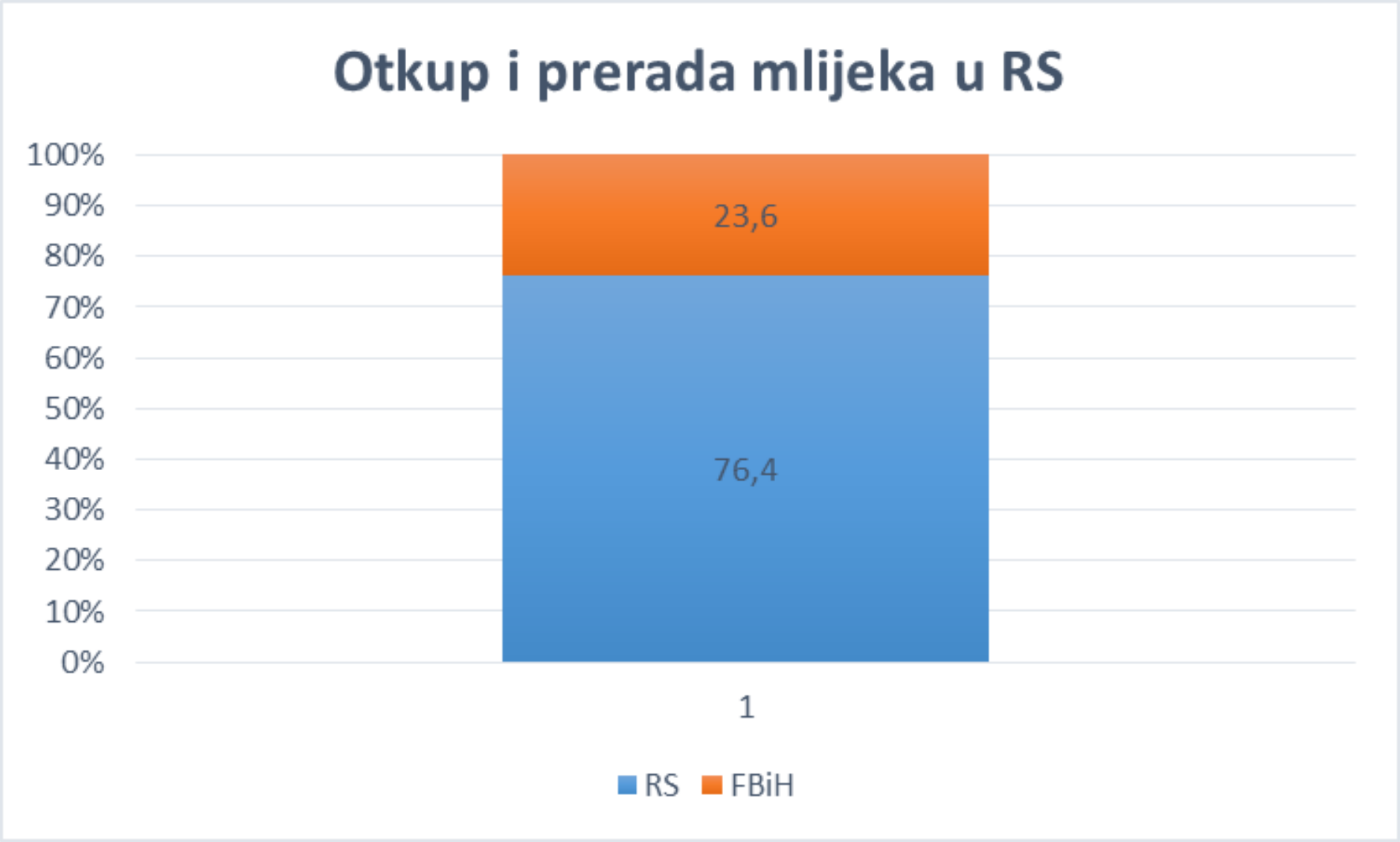
Otkup i prerada mlijeka u RS
100%
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
23,6
76,4
1
RS
FBiH

What is the milk in the EU used for?

Fabrication of:

Cheese	37.7 %
Butter	29.4 %
Cream	11.9 %
Drinking milk	11.0 %
Acidified milk	4.3 %
Powder products	2.9 %
Other products	2.7 %

Milk refers to whole milk which is processed (98.1 % of the available milk). The remains (1.9 %) is non-processed milk, which is delivered to the national non-dairy industry (agri-food, feedstuff industries etc.), returned to farms or lost.

Data for 2018.

Структура прераде

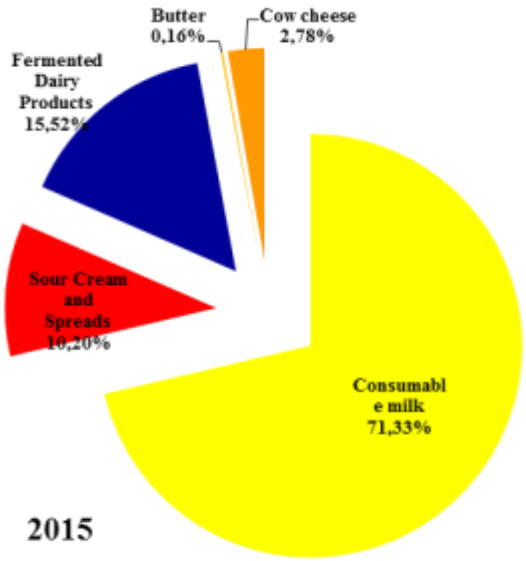

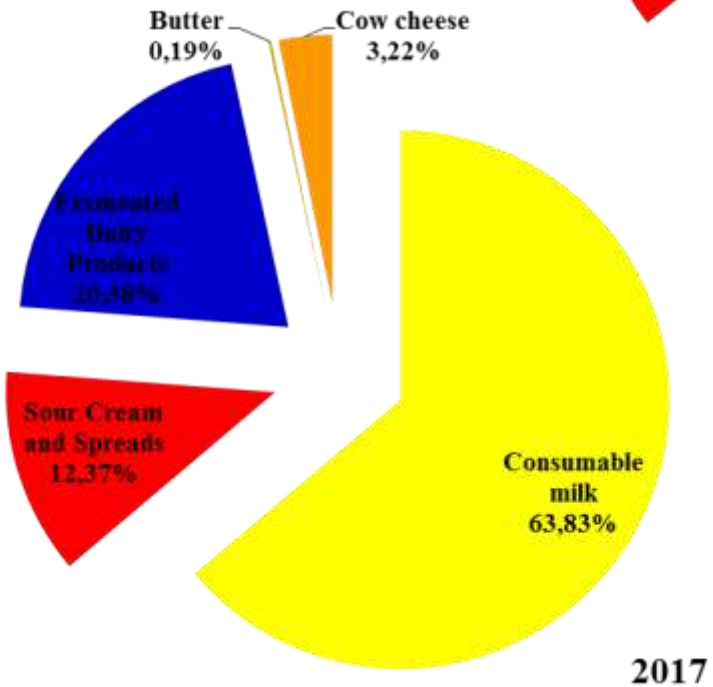

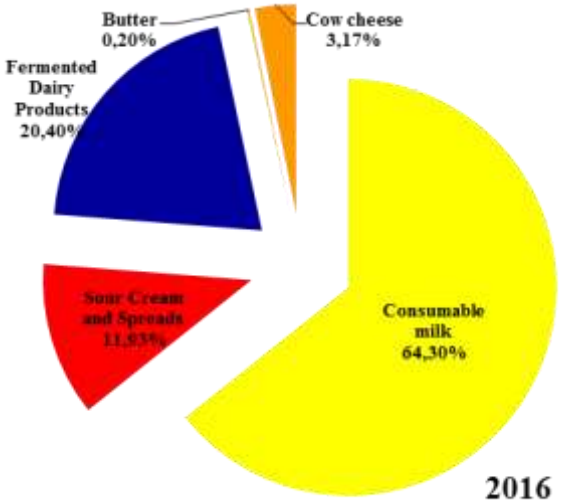

Извор: РЗС Р.Српске и ФБих

Индикатори стања у произодни млијека РС и земаља у окружењу

Држава	Број музних крава у 000	БројМК/становнику	Број МК/ха обрадиве површине	Производ млијека у 000 т (еуростат 2015)	Производња млијека кг/крави	Учешће пољоп. у БДП	Запосленост у пољопривреди у %	Просј. величина газдинства
Бугарска	283	0,04	0,10	1.028	3.633	5	6,4	18
Хрватска	152	0,04	0,10	694	4.566	4	13,7	12
Чешка	369	0,04	0,11	3.026	8.199	3	3,1	137
Мађарска	251	0,03	0,05	1.941	7.734	4	5,2	10
Пољска	2.134	0,06	0,15	13.236	6.202	3	12,6	11
Румунија	1.191	0,06	0,09	3.981	3.343	5	29	4
Србија	431	0,06	0,10	1.504	3.489	10	21	5
Словачка	139	0,03	0,07	931	6.685	4	3,2	81
Словенија	113	0,05	0,23	632	5.598	5	7	7
Република Српска	95	0,08	0,10	304	3.058	7,3	26	4,1

Извор:РЗС РС, ФАО, ЕУ СТАТ

Zastupljenost rase/pasmine na farmama

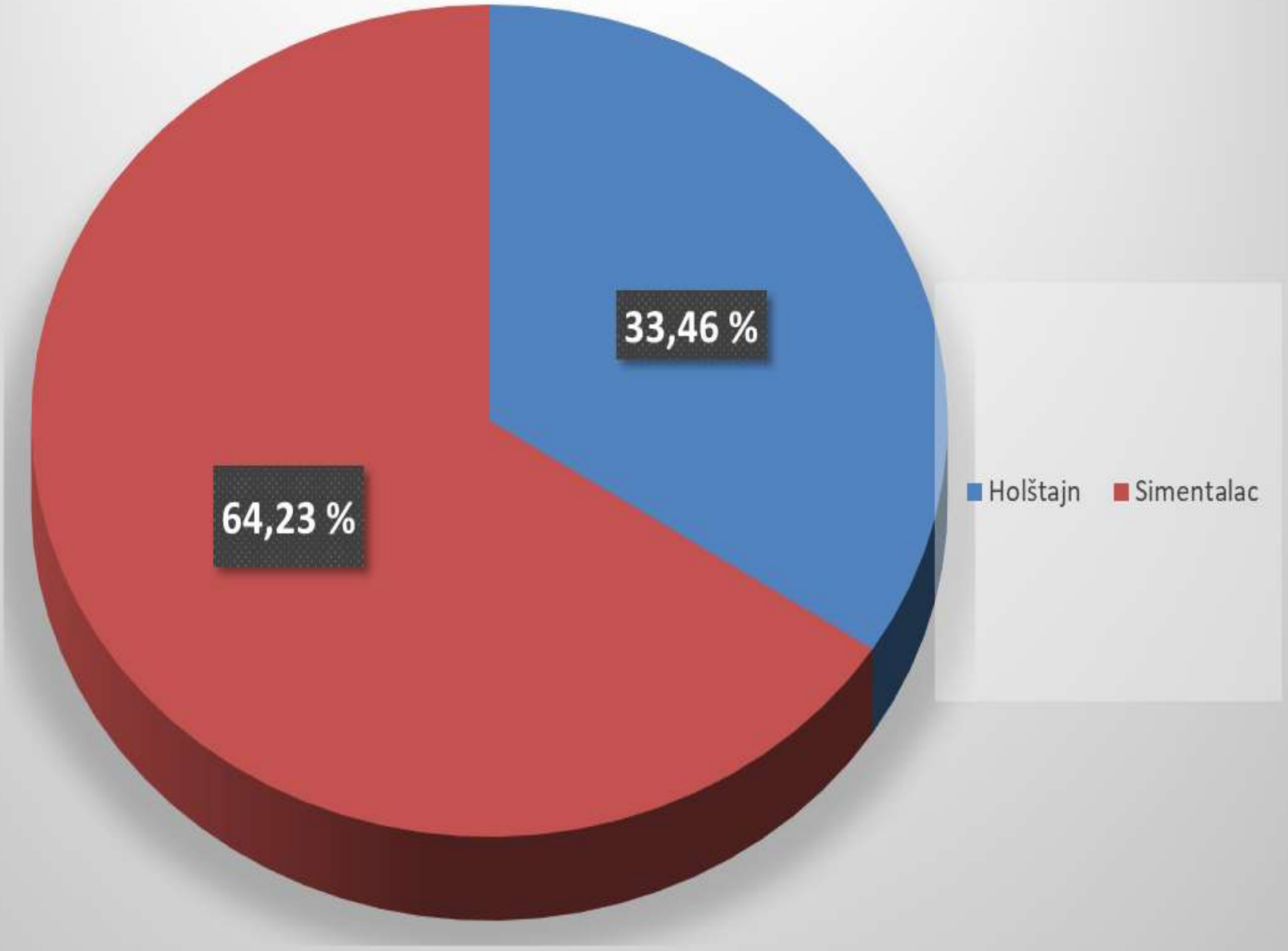

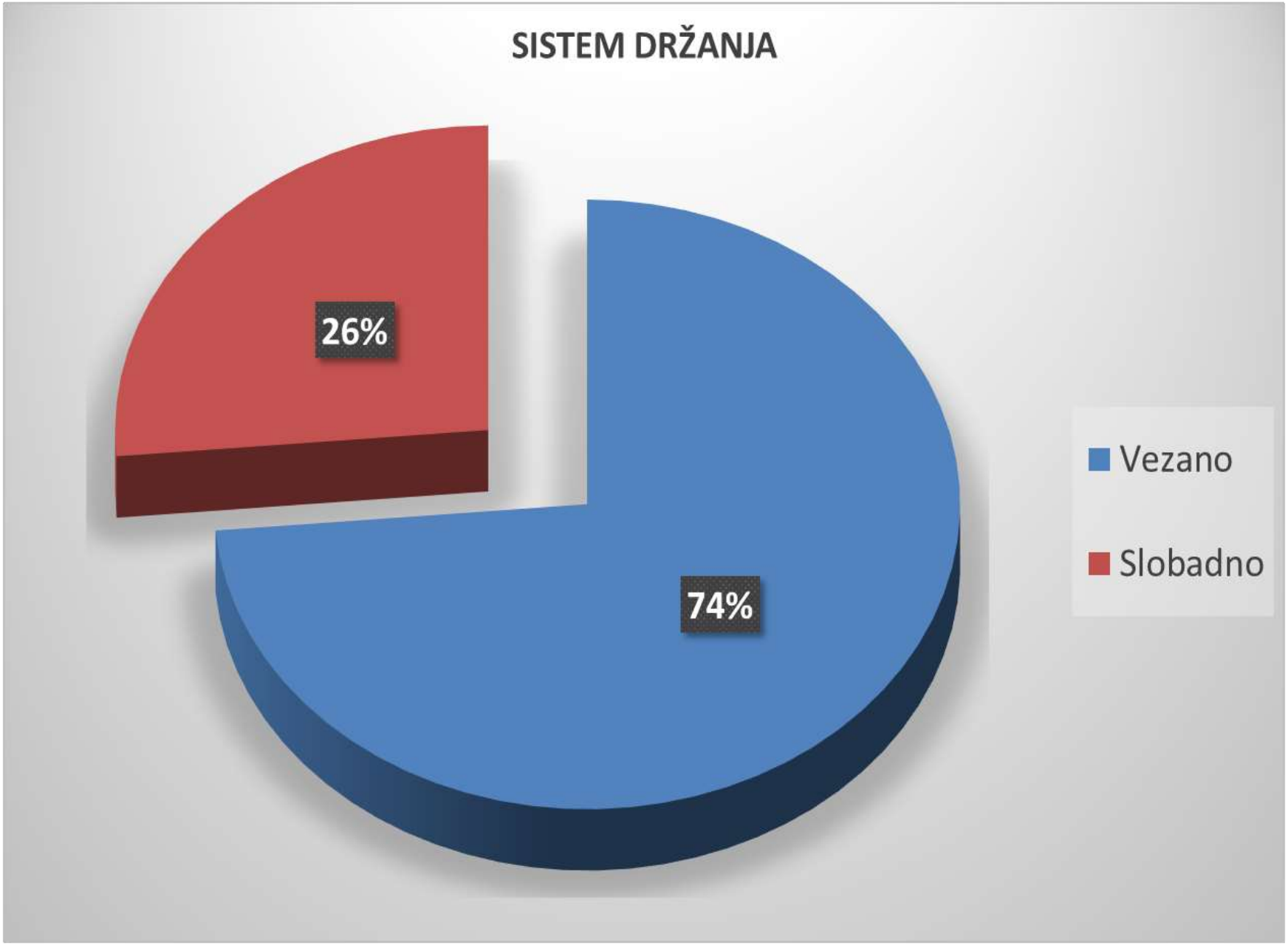
SISTEM DRŽANJA
26%
74%
Vezano
Slobadno

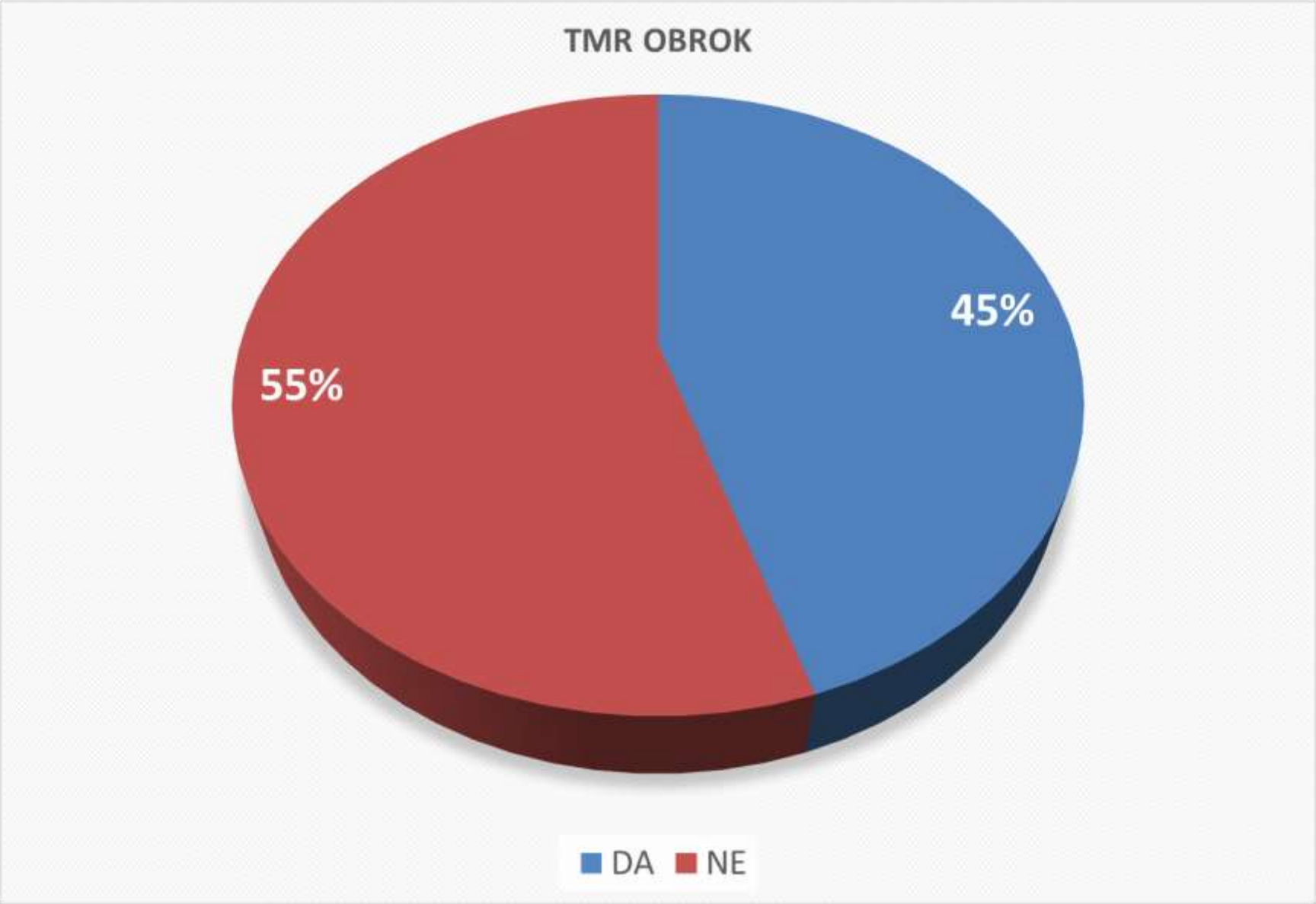
TMR OBROK
45%
55%
DA
NE

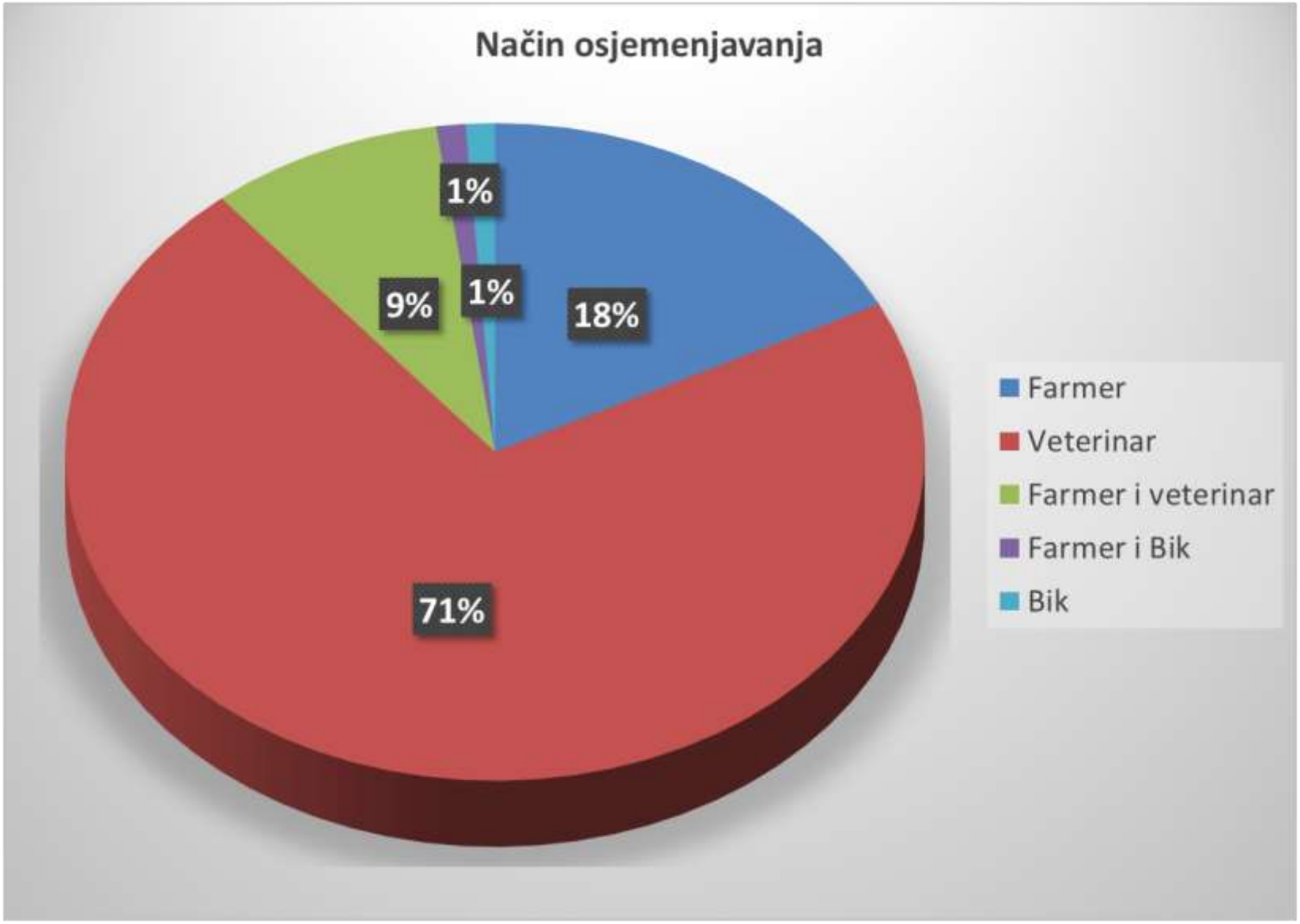
Način osjemenjavanja
1%
9%
1%
18%
71%
Farmer
Veterinar
Farmer i veterinar
Farmer i Bik
Bik

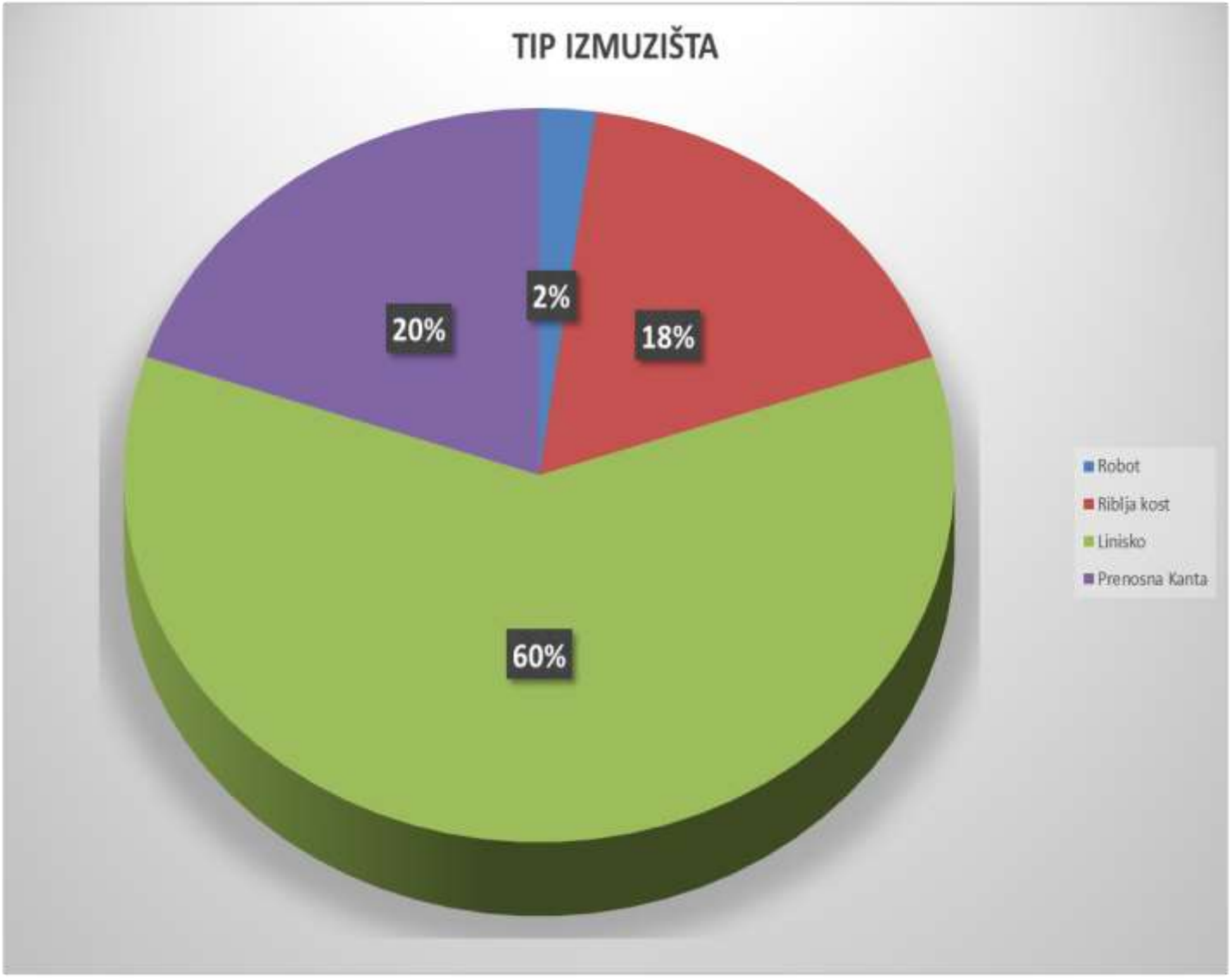
TIP IZMUZIŠTA
2%
18%
20%
60%
Robot
Riblja kost
Linisko
Prenosna Kanta

Откупна цијена млијека

Просјечна откупна цијена млијека у Републици Српској је 0,55 КМ(0,28) , а у ФБиХ је 0,57КМ (0,29.

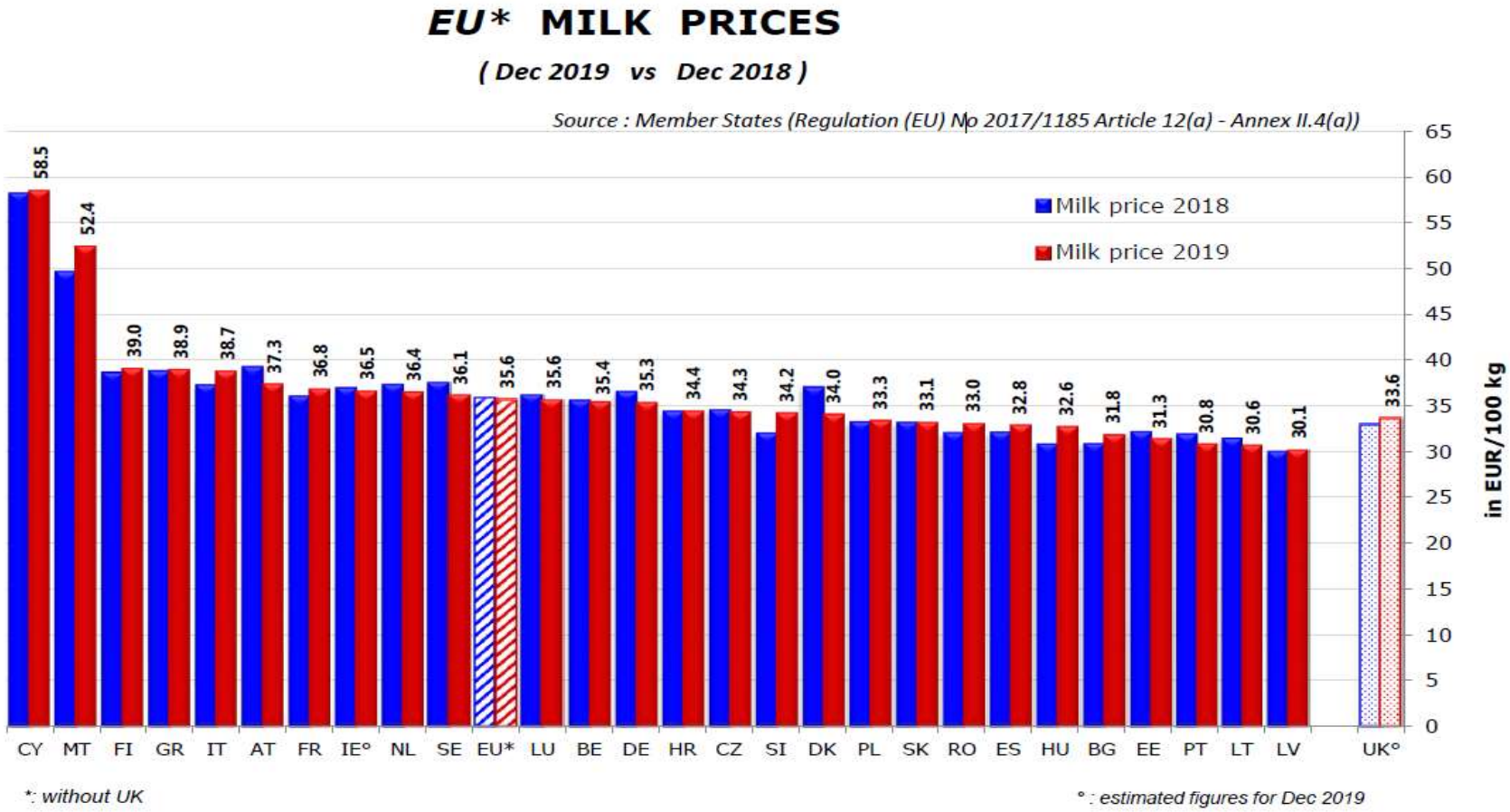

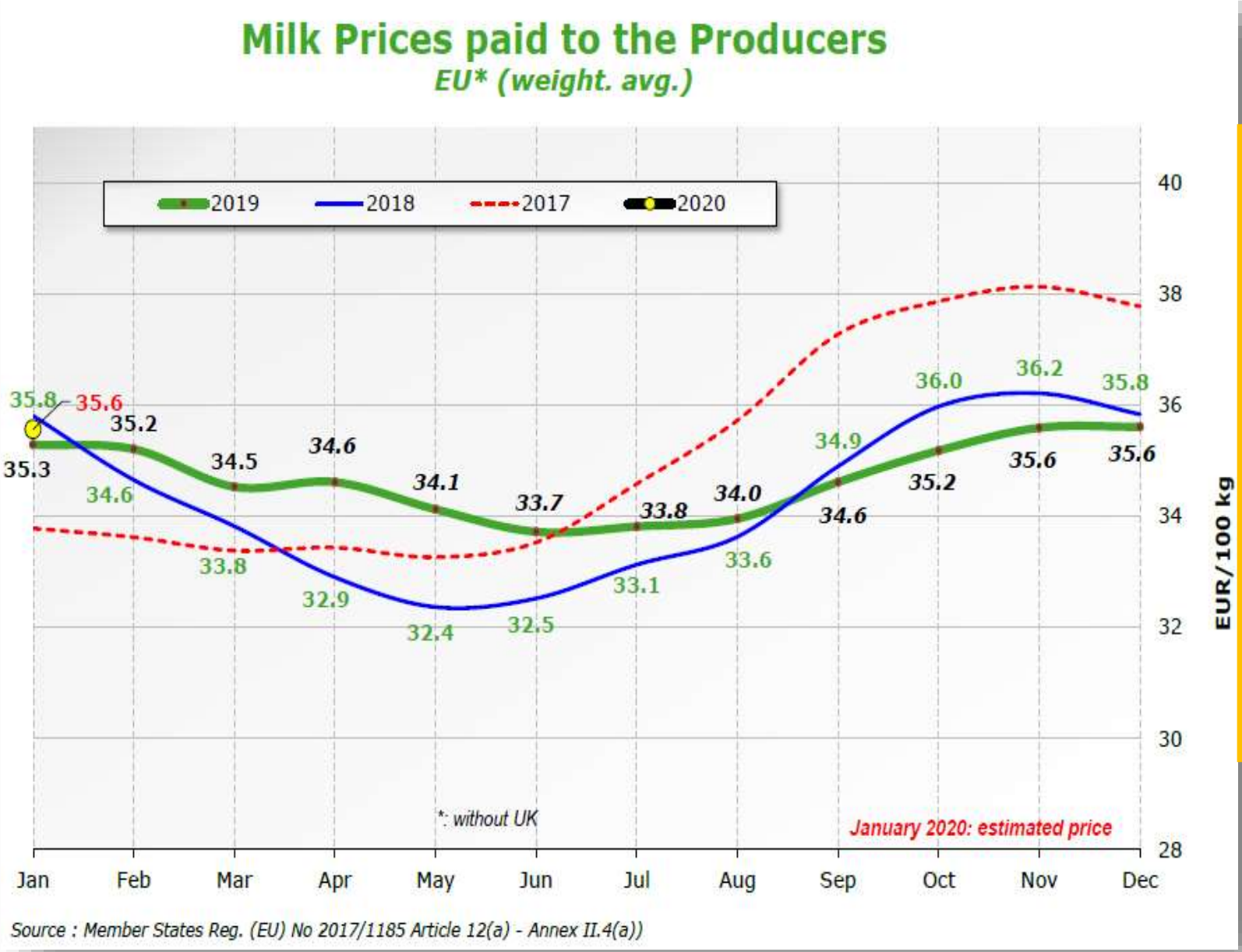

Актуалне цијене млијека у ЕУ. Извор: https://ec.europa.eu/

EU Milk Deliveries compared to last period (in %)

(Jan - Dec 2019 / Jan - Dec 2018)

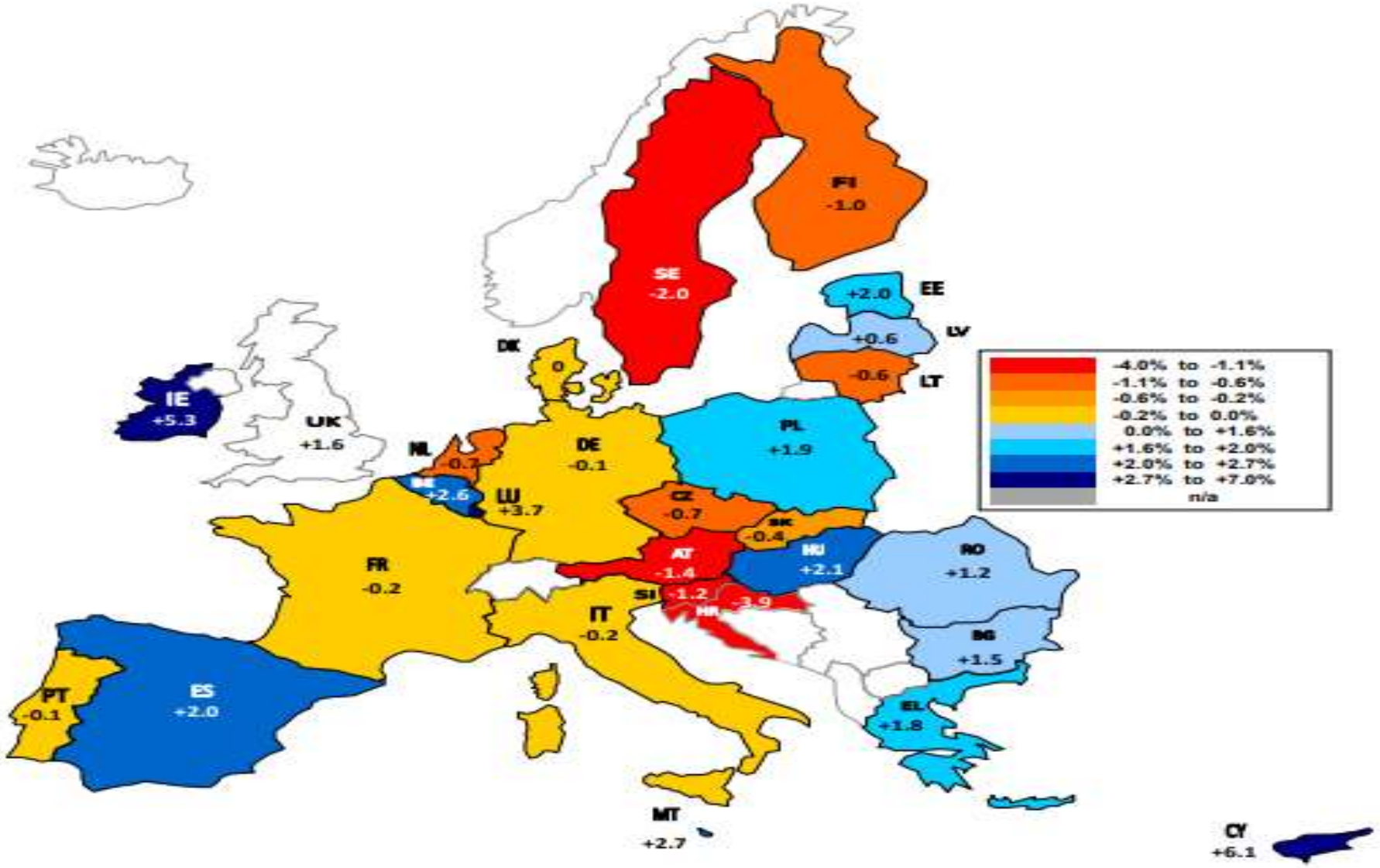

Source : MS' Communications to Eurostat, FEGA, AGEA, Reg.479/2010.1(a)1

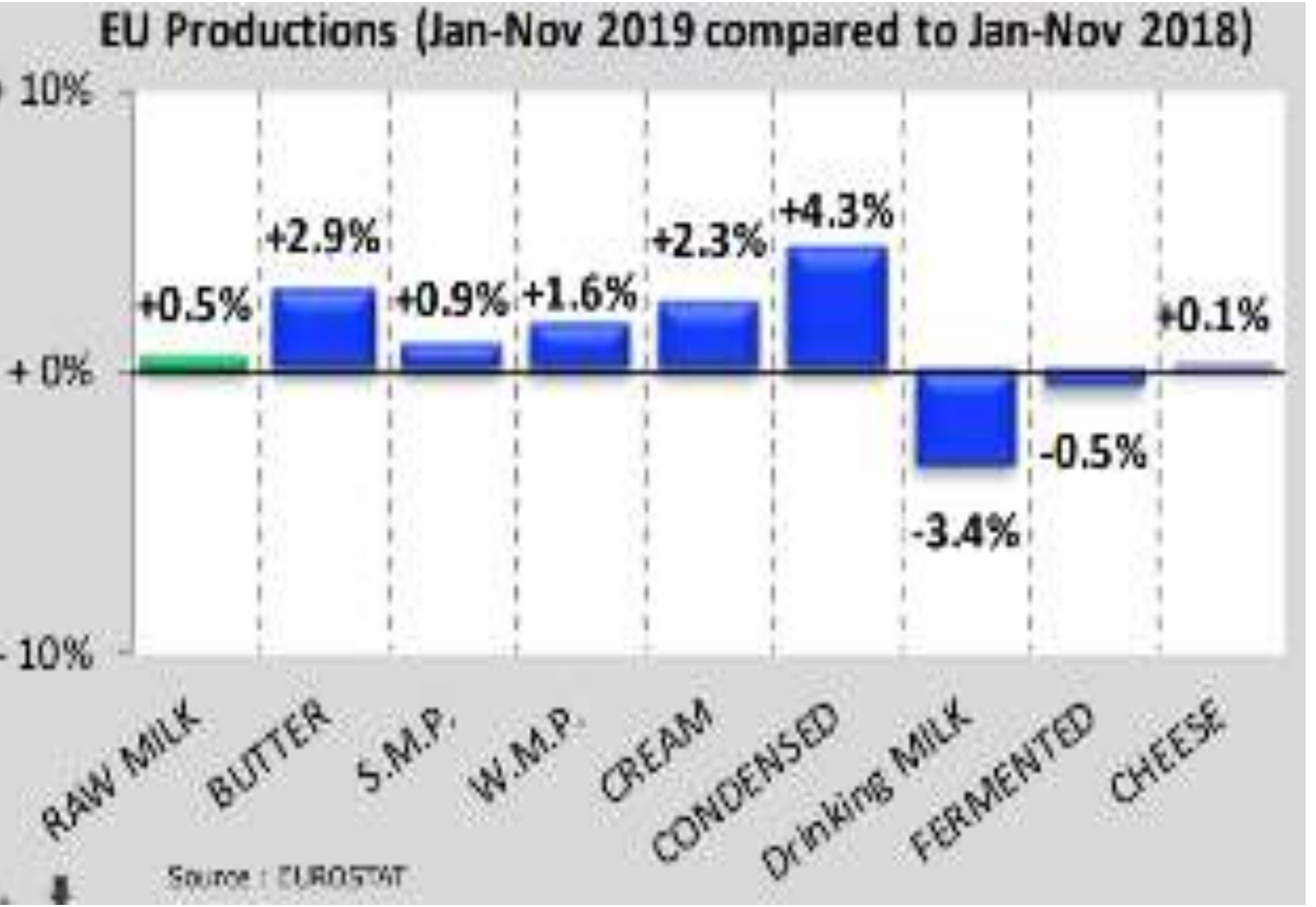
EU Productions (Jan-Nov 2019 compared to Jan-Nov 2018)
10%
+ 0%
- 10%
+0.5%
+2.9%
+0.9%
+1.6%
+2.3%
+4.3%
-3.4%
-0.5%
+0.1%
RAW MILK
BUTTER
S.M.P.
W.M.P.
CREAM
CONDENSED
Drinking MILK
FERMENTED
CHEESE
Source : EUROSTAT

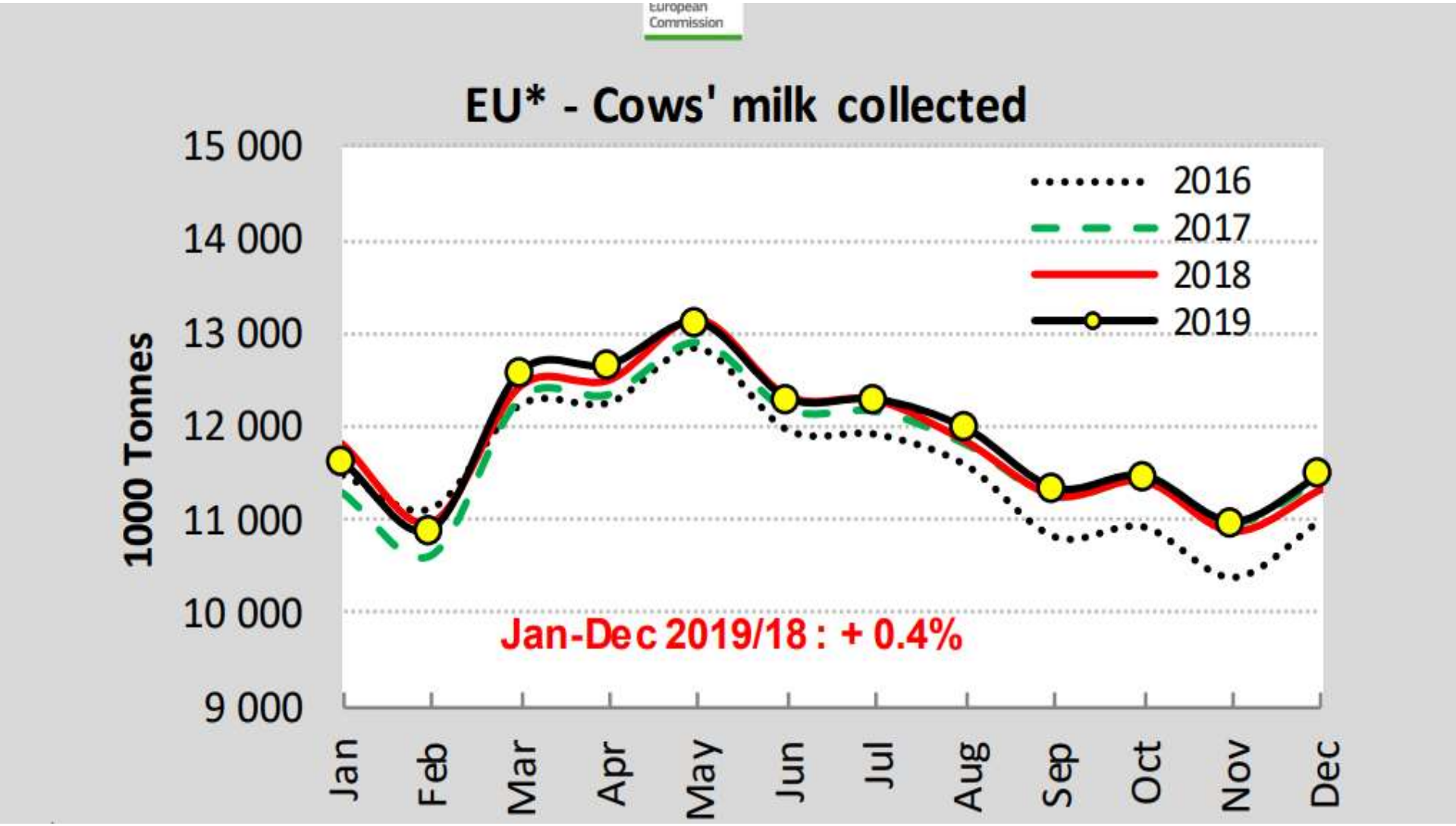
European Commission
EU* - Cows' milk collected
1000 Tonnes
15 000
14 000
13 000
12 000
11 000
10 000
9 000
2016
2017
2018
2019
Jan-Dec 2019/18 : + 0.4%
Jan
Feb
Mar
Apr
May
Jun
Jul
Aug
Sep
Oct
Nov
Dec

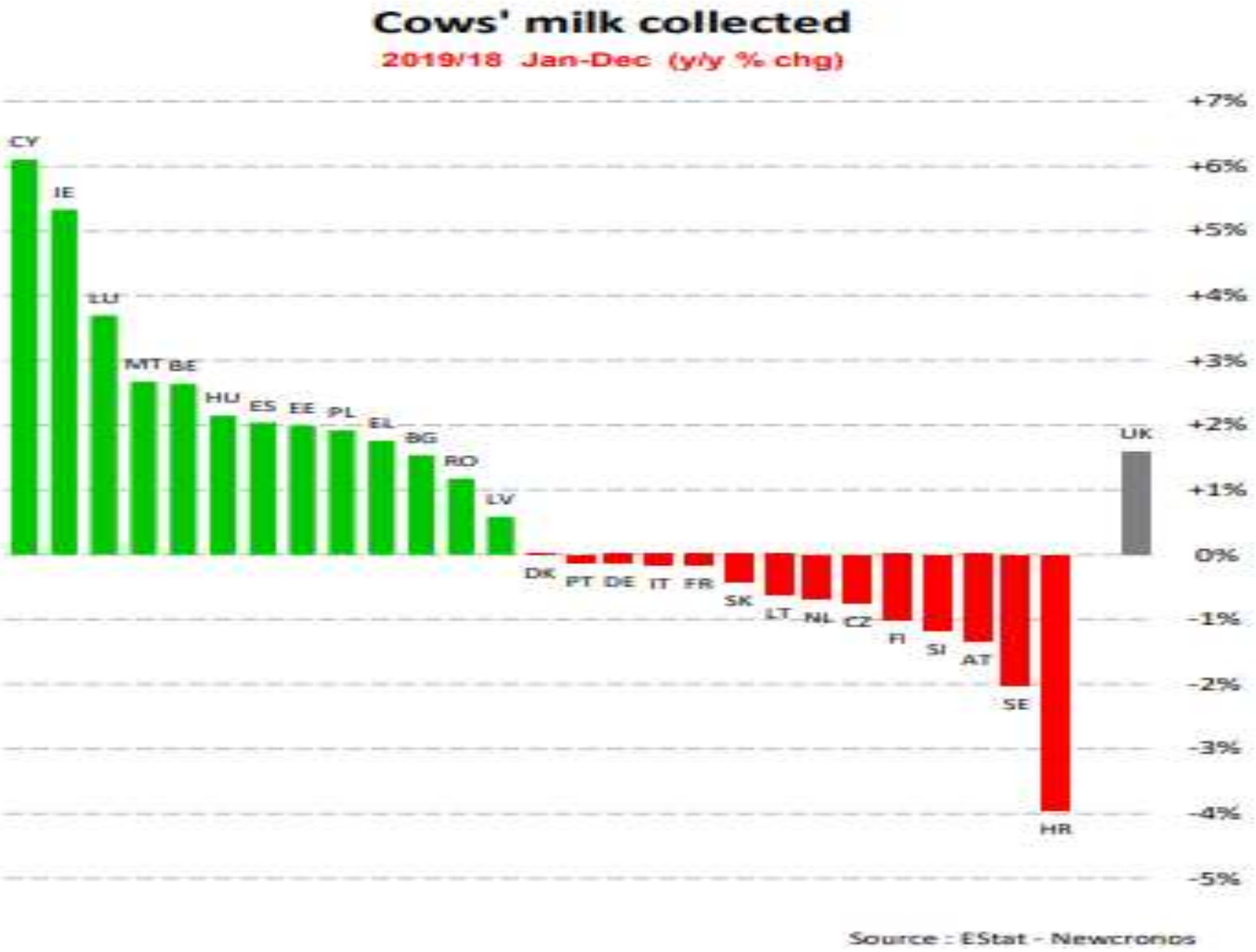
Cows' milk collected
2019/18 Jan-Dec (y/y % chg)
+7%
+6%
+5%
+4%
+3%
+2%
+1%
0%
-1%
-2%
-3%
-4%
-5%
CY
IE
LU
MT
BE
HU
ES
EE
PL
EL
BG
RO
LV
DK
PT
DE
IT
FR
SK
LT
NL
CZ
FI
SI
AT
SE
HR
UK
Source : EStat - Newcronos

Потрошња млијека по становнику

РБ	Земља	Потрошња по становнику
1.	Финска	361
2.	Шведска	355
3.	Холандија	320
4.	Швајцарска	315
5.	Грчка	314
6.	Црна гора	305
7.	Словенија	246
8.	Хрватска	217
9.	**БиХ**	**196**

СПОЉНО-ТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ МЛИЈЕКА И МЛИЈЕЧНИХ ПРОИЗВОДА

МЛИЈЕКО - УВОЗ

Тарифне ознаке: 0401101000 - 0406909900

мјесец	кг/ КМ	2017		2018		2019		учешће РС %		
		БиХ	РС	БиХ	РС	БиХ	РС	2017	2018	2019
УКУПНО:	кг	46.214.940	3.852.772	56.586.864	10.922.299	86.212.176	29.448.594	8,34	19,30	34,2
	КМ	142.395.097	11.844.877	154.498.808	18.879.300	180.138.082	30.366.669	8,32	12,22	16,9

Вриједност увоза млијека и млијечних прерађевина у периоду јануар - децембар 2019. године у БиХ је износила 180.138.082 КМ и већа је у односу на исти период 2018. године за 16,60 % (154.498.808 КМ)

У истом периоду 2019. године, вриједност увоза млијека и млијечних прерађевина у РС, је износила 30.366.669 КМ и већа је у односу на исти период 2018. године за 60,85 % (18.879.300 КМ)

СПОЉНО-ТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ МЛИЈЕКА И МЛИЈЕЧНИХ ПРОИЗВОДА

МЛИЈЕКО - ИЗВОЗ

Тарифне ознаке: 0401101000 - 0406909900

мјесец	кг/ КМ	2017		2018		2019		учешће РС %		
		БиХ	РС	БиХ	РС	БиХ	РС	2017	2018	2019
УКУПНО:	кг	69.074.437	21.066.593	78.720.109	29.950.829	93.067.092	43.379.459	30,5	38,05	46,6
	КМ	75.917.745	24.513.531	88.734.622	35.864.377	106.640.558	47.992.098	32,3	40,42	45

Вриједност извоза млијека и млијечних прерађевина из БиХ у периоду јануар - децембар 2019. године је износила 106.640.558 КМ и већа је у односу на исти период 2018. године за 20,18 % (88.734.622 КМ)

Такође, вриједност извоза млијека и млијечних прерађевина из РС у истом периоду 2019. године је износила 47.992.098 КМ и већа је у односу на исти период 2018. године за 33823 % (35.864.377 КМ)

Структура увоза

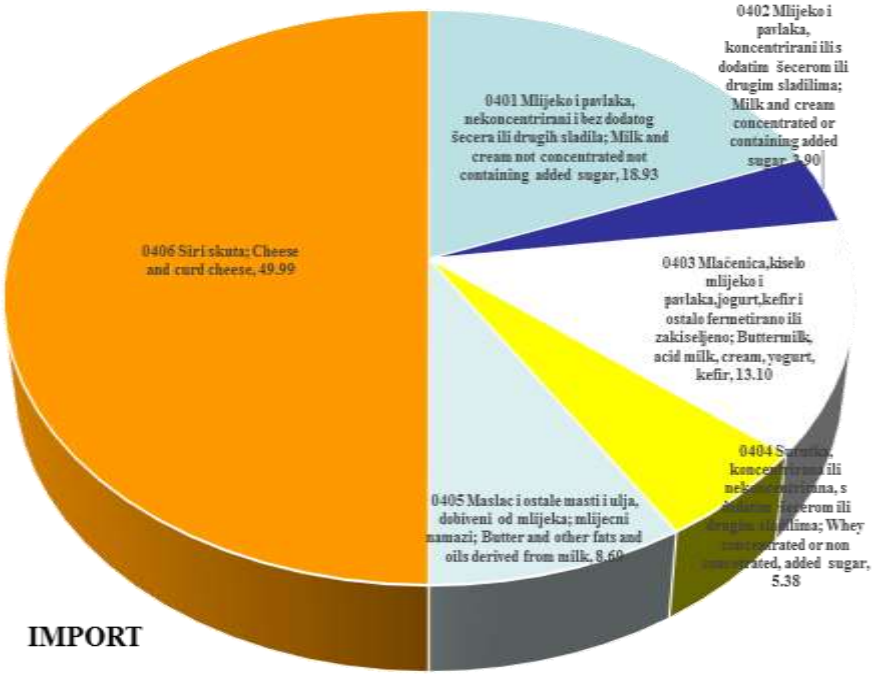

IMPORT

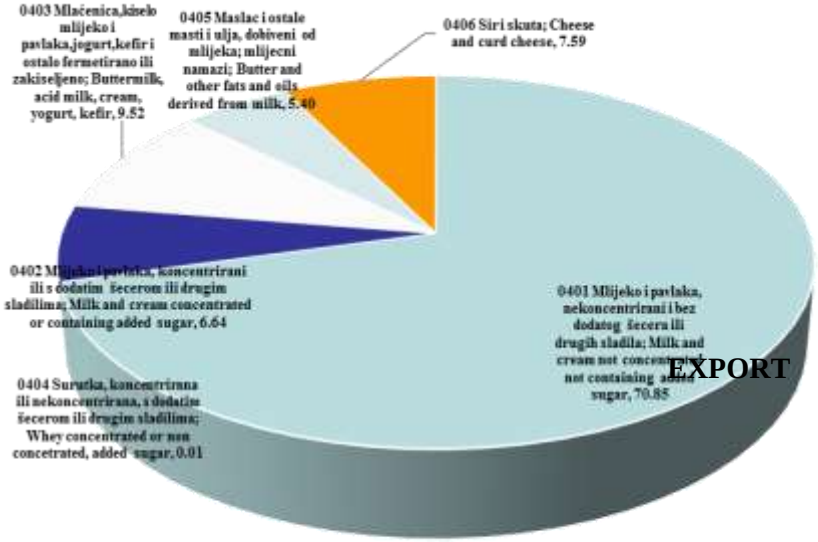

EXPORT

Перспектива производње млијека

- **Свјетска потражња за млијеком расте и под утицајем је два фактора и то:**

1) **Раста популације и**
2) **Повећање потрошње по становнику**

- **Производња млијека расте убрзано само у економски развијеним земљама због укрупњавања фарми и производње по грлу.**
- **Усљед повећане производње очекује се одржавање равнотеже са потражњом уз релаксацију цијене млијека**.

Тржишне информације о производњи млијека и процјене о потрошњи млијека

- Експерти процјењују, да ће свјетска производња млијека константно расти, а да ће нови играчи у „млијечној утакмици“ постајати све већи.
- Процјена је да ће свјетска производња млијека порасти за **35%** на међународном тржишту до 2030. године, како би се тада задовољила потражња од око **8,7** милијарди људи (1,7 милијарди више него данас).
- Потрошња млијека ће се повећати за око **16%** по становнику, а просјечан принос млијека по крави ће порасти за **23%**, а то ће бити учинак мањег броја фарми. Наиме, **очекује се смањење млијечних фарми,** под утицајем понуде и потражње као и политичких одлука и еколошких ограничења.
- Производња млијека у ЕУ би требала имати скроман раст од 2018-2030. године од **0,8%** годишње. Раст производње у ЕУ је условљен еколошким ограничењима.

- Експерти предвиђају да ће током сљедећих десет година, кинеска мљекарска индустрија имати стабилан раст. Очекује се да ће у Кини до 2027. године удио фарми **преко 100** крава достићи **80%**, а да ће принос по крави у просјеку бити око **9000** литара млијека.
- Очекује се да ће у Кини просјечна годишња стопа раста производње млијека у наредних 10 година бити око **1,8%,** што је знатно више од од просјечне годишње стопе раста од **0,4%у** посљедњој деценији.
- **250-300 милиона потрошача средње класе у Кини** ће бити главна покретачка снага повећање потрошње млијека у будућности.
- Процјењује се да ће потрошња млијека и млијечних производа по становнику у Кини износити **40,5 кг у 2027. години што је за 22% више него у 2017. години.**

Закључна разматрања

- Повећање производности по грлу (ниска производња = најскупља производња),
- Повећање производње и квалитета волиминозне хране, са властитих површина,
- Квалитетније пословно повезивање произвођача и прерађивача у циљу задовољавања захтјева тржишта,
- Рејонизација производње сходно агореколошким зонама,
- Потпуна примјена Одлуке о мјерама заштите домаће производње те увођење диференциране стопе ПДВ(за млијеко максимално 10%),
- Радити на промоцији потрошње домаћег млијека и инсистирати на заступљености домаћих производа у свим продајним објектима у БиХ,
- Јачати систем контроле производности као основног алата за унапређење производних особина млијечног стада,
- У брдско планинском подручју откупа фармере стимулисати на прераду властите производње млијека у аутохтоне производе или их стимулисати за прелазак на систем крава-теле,

➢ У сарадњи са удружењем пољопривредних произвођача-мљекара урадити секторску анализу и направити препоруке за дугорочно одржив развој овог сектора,

➢ Млијечна стада треба усмјерити на максимално искоришћавање природних ресурса, чиме се задовољавају виталне потребе становништва, а не угрожава животна средина і

➢ Млијечна стада треба усмјерити на смањење раса , а повећању њихове млојечности.

Хвала на пажњи!!!

Дјеца у нижим разредима у Новом Зеланду имају ужину и ручак.
За пиће, поред млијека могу пити само воду!!!!!!!!!